

יו"ל ע"י כולל "שערים המצוינים" שע"י מוסדות "דרכי תורה" רחובות

כולל להוראה ולעיון ההלכה לאברכים מצוינים בני עליה ❖ כולל "מבקשי ה'" לבעלי בתים שקיבלו עליהם עול תורה
בביהכ"ס ע"ש שלמה אלפסי רח' התחיה 1 רחובות

מה כסי"ד מה פשתל צבי-וילק מה כה אלוף המשפיע מה גליין 239 מה טע"ה מה

כחיצים ביד גיבור

"אלו התינוקות שהם בבית הספר"

לקח זה שהינו אבן היסוד בחינוך הבנים מבואר אף בדברי חז"ל (במדבר ג, א) על הפסוק **"שתולים בבית ה' בחצרות אלו קינו יפריחו"**, אמר ר' חנן בן פזי, עד שהם שתולים הם בבית ה', **אלו התינוקות שהם בבית הספר**". דהיינו שמעלת התינוקות היא שכבר בעודם כשתילים רכים הרי הם שתולים בבית ה', ועל ידי כך משתרש בהם מינקותם החינוך לתורה ויראת שמים. ובזכות כך זוכים ל"**בחצרות אלו קינו יפריחו**" לפרוח ולשגשג בלימוד התורה ועמלה, ולבסוף **"עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו"** שאף לעת זקנתם יהיו דשנים ורעננים, כדרך תלמידי חכמים שככל שמזדקנין נוספת בהם דעה וחכמה, וכל זה מכח ה"שתולים בבית ה'" שנתחנכו מקטנות כדרך התורה.

טף למה באים ?

ובדרך זו כתב הרש"ר הירש לבאר את ענינם של הטף במצות הקהל, שהרי כאשר ישמעו הקטנים את דברי התורה יחד עם הוריהם ברוב עם, יטביע המעמד את רישומו על נפשותיהם, ועל ידי כך תשתרש בהם אהבת התורה ויראת שמים. ונמצא שההשתתפות במעמד זה תשפיע לטובה על לבם, ורישומה יהא ניכר לאורך כל ימי חייהם.

והאור החיים הקד' כתב לבאר כן את הפסוק, **"ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה את ה' אלקיכם כל הימים"**, שהרי כשהקטנים מתחנכים מתחילתם ליראה, תתייחס ותקבע בהם יראת ה' כל ימיהם.

וזהו פשרה של אימרת חז"ל **"טף למה באים, ליתן שכר למביאיהם"** שהרי בזכות ההורים המביאים את ילדיהם למעמד זה, תחדור אהבת התורה לרבבות הלבבות הרכים, ותשפיע בהם רושם בל ימחה. ובודאי שעל ידי כך שכר ההורים גדול ומרובה עד מאד, באשר כל תורת בניהם לאורך כל הימים, תיזקק לזכותם בעבור מצות הקהל.

ולפי זה אין ציווי הבאת הטף למעמד הקהל כציווי להביא עצים ואבנים למקדש ה', שהרי אף על פי שאין בשכלם להשיג ולהבין מה שנאמר שם, מכל מקום הנשמה המפעמת בקרבם קולטת ומשיגה את הרושם הרוחני האדיר במעמד זה ומתמלאת ברצון עז להתקדש ולהתעלות בתורה ויראת שמים.

במסכת חגיגה (ג.) דרשו חז"ל בענינה של מצות הקהל שנאמר בה **"הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך"** - "אם אנשים באים ללמוד, ונשים באות לשמוע, טף למה באים? כדי ליתן שכר למביאיהם". וכתב הרמב"ן (וילך ל"א, י"ג) שמדבריהם נראה שלא דיבר הכתוב רק בקטנים שהגיעו לחינוך אלא אף בקטני קטנים שצריכים לאימם ולא הגיעו לחינוך, שנצטוו ישראל להביאם למעמד הקהל בבית המקדש. וכן כתב **המנחת חינוך** (מצוה תרי"ב) שהמצוה בקטנים היא משעה שיצאו מכלל נפל.

ובחידושי אגדות למהרש"א (שם) כתב שהמקור לדרשת חז"ל נעוץ בכפילות שישנה לכאורה בדברי הכתוב. שהרי בפסוק נאמר **"ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה"**, ואם כן מהו שכפל ואמר הכתוב **"והטף"**, ועל כרחך שהטף הם התינוקות שלא הגיעו לחינוך. וזהו הטעם שהטף הוזכר במקשה אחת עם האנשים והנשים, להורות שהבאתם אינה אלא כדי ליתן שכר למביאיהם.

והקשה **המהר"ל** (גו"א פסי י"ב) היאך יתכן שנצטוו ישראל להביא תינוקות שאינם יודעים בין ימינם לשמאלם, ואין בהם דעת להבין ולהשכיל, ואיזה ענין ושכר יש בהבאתם.

והכלי יקר הוסיף שדוחק גדול יש בדבר, ודומה כאילו נצטוו לישא משא עצים ואבנים לבית המקדש כדי שיקבלו על כך שכר, ויש לעיין בפשר הדבר.

מהו הדמיון בין חיצו הגיבור לבני הנעורים ?

והנה נאמר בתהילות דוד (קכ"ח ד') **"כחצים ביד גיבור כן בני הנעורים"**. ולכאורה מהו פשר הדמיון בין חיצו הגיבור לבני הנעורים? ונראה שלקח חשוב טמון במשל זה, שהרי כל תועלת החץ תלויה בחוזק ירייתו, ולכן אינו דומה גיבור היורה חץ לאדם רגיל העושה כן, שהגיבור כוחו רב ועל ידי כך יורה החץ למרחקים.

והן הן הדברים בחינוך נערי ישראל, שככל שיתחנכו מקטנותם בטהרה לתורה ויראת שמים, ותשתרש בליבם אהבת התורה ושקידתה ועמלה, כך יזכו לגדול ולהתעלות ברוחניות. וכשם שהחץ שירוהו בחזקה מגיע למרחקים, כך הם יזכו להיות לאילנות גדולים ולהאיר עיני ישראל בתורתם ובחכמתם.

"מכאן נהגו בנות ישראל קטנות לבא לבתי

כנסיות"

ובמסכת סופרים (י"ח, ו) מצינו דרשה זו של "ליתן שכר למביאייהם" בפסוק נוסף, "אתם ניצבים היום כולכם וגוי כל איש ישראל, טפכם נשיכם. טף למה בא כדי ליתן שכר למביאייהן. מכאן נהגו בנות ישראל קטנות לבא לבתי כנסיות כדי ליתן שכר למביאייהן, והן לקבל שכר". ולכאורה איזה שכר שייך בקטנים? וביאר הנחלת יעקב שעל יד כך תכנס היראה בלבבם, ומכאן יראתם יקבלו שכר בגדלותם. וכן כתבו התוס' (חגיגה ג. ד"ה כדי) שממעמד הקהל סמכו הביא קטנים לבית הכנסת. [והמשנה ברורה (צ"ח ג) הביא מהשל"ה דהיינו דוקא כשהגיעו לחינוך, אך כשלא הגיעו לחינוך הרי הם מחללים קדושת בית הכנסת, וגם כשיזקינו יזלזלו בדבר כפי שנתחנכו מקטנותם].

"אשרין ואשרי יולדתך"

ובמסכת חגיגה (ג.) מצינו "מעשה בר' יוחנן בן ברוקה ור' אלעזר בן חסמא שהלכו להקביל פני ר' יהושע בפקיעין. אמר להם מה חידוש היה בבית המדרש היום, אמרו לו תלמידך אנו ומימך אנו שותין, אמר להם אף על פי כן אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש, שבת של מי היתה? שבת של ר' אלעזר בן עזריה, ובמה היתה הגדה היום? אמרו לו בפרשת הקהל. ומה דרש בה וכו', טף למה באים ליתן שכר למביאייהם. אמר להם מרגלית טובה היתה בידכם וביקשתם לאבדה ממני".

והקשו המפרשים מדוע התפעל כל כך ר' יהושע מדרשה זו, ובפרט לגירסת העין יעקב "מרגלית טובה היתה לי בידכם" ומשמע שהיתה דרשה זו מיוחדת ויקרה עבור ר' יהושע בדוקא. וביאר המשך חכמה שהנה שבחו של ר' יהושע הוא "אשרי יולדתו" (אבות ב, ח) וביאר רבינו עובדיה מברטנורא שאימו גרמה לו שיהא חכם שהיתה מחזרת על כל בתי מדרשות שבעירה

ואומרת להם בבקשה מכם בקשו רחמים על העובר הזה שבמעין שיהיה חכם. ומיום שנולד לא הוציאה עריסתו מבית המדרש כדי שלא יכנסו באזניו אלא דברי תורה.

והגר"א (שה"ש א, ח) כתב בענין זה "וכאשר תרגיל אותם בתוך בתי מדרשות, ירגילו עצמם לתורה כמו שאמרו על ר' יהושע אשרי יולדתו, כי תיכף כשנתעברה אמו לא זה מבתי מדרשות כדי שישמע תמיד דברי תורה".

ונמצא שאמו של ר' יהושע השכילה להפנים ולהשריש בבנה את דברי התורה, וכדרך שנצטוו ישראל בענין טפם במצות ההקהל. וכשם שמביאי הטף זוכין לשכר מרובה, שהרי בזכות שהביאום למעמד ההקהל יגדלו ויפרחו בניהם בתורה, כך שכר אמו של ר' יהושע גדול עד מאד, ולכן היתה דרשה זו מיוחדת ויקרה בעיני ר' יהושע עד מאד.

ומצינו (חגיגה יד.) שדרש ר' יהושע במעשה מרכבה בתקופת תמוז, ונתקשרו שמים בעבים ונראתה כמין קשת בענן, והיו מלאכי השרת מתקבצין ובאין לשמוע דבריו. וכששמע זאת רבן יוחנן בן זכאי קרא על ר' יהושע "אשרין ואשרי יולדתך". ללמד על רום גדלותו של ר' יהושע, וכל זה מחמת אמו הצדקנית אשר החדירה בו מקטנות את דברי התורה.

כתבנו בספר החיים בזכות צדקת הבנים

ויש בנותן טעם לחתום מאמר זה בדברי החתם סופר (חידושי ר"ה) שכתב "שנוכח להיות צדיקים כל כך עד שתכתבנו בספר החיים לא לטובתנו כי אם למענך אלוהים חיים, כביכול להוסיף כח בפמליא של מעלה, ולהעמיד תלמידים הרבה ולגדל בנים לתורה, כדכתיב והותירך ה' לטובה בפרי בטןך", אמן ואמן.

"הודי יקר!" הן מוזמן למעום ממוקדות התורה ולהשתתף בשיעורים בגמרא והלכה, מוסר ופרשת השבוע, הנמסרים בימים א' עד ה' בבית מדרשנו בביהכ"ס א"לפסי (רח' התחיה 1 רחובות) מאת ראש הכולל הרב"ג רזן גולן שליט"א. בבוקר בין השעות 10:30–11:30 וכן אחה"צ בין השעות 15:30–16:30. תפילות מצוה בכל יום בשעה 13:15. כמו כן ניתן להצטרף ללימוד בבית המדרש. שעות הלימוד החל מהשעה 9:15 ועד ל-17:30. הנושא הנלמד הוא הלכות שבת (ס' ש"כ) מסוגיות הגמרא, טור זכ"י, עד להלכה למעשה. ומהשעה 16:30 לומדים הלכות סוכה.

העלון מוקדש לע"ז

אליהו בן יעקב ז"ל
קואיטוב פאנר בת מזל וציון ע"ה
מזל בת מלכה ע"ה
שרה בת שבע בת סגולה ע"ה
אילנה בת גילה ע"ה
רחל בת מרים ע"ה
מאיר בן אספרון ז"ל
רחל בת אסתר ע"ה
יעקב בן חנני ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

העלון מוקדש לע"ז

משה בן חלימה וסאלם ז"ל
הרב עובדיה בן יעקב ז"ל
שושנה בת עזיזה ע"ה
חיים בן חנה ז"ל
בנימין בן סעדיה ז"ל
יצחק בן ווידה אסתר ז"ל
ליאון יהודה בן מרים ז"ל
רחל בת יוסף ובדנה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

העלון מוקדש לע"ז

שלמה אלפסי בן שמעון ז"ל
חיים ויקטור בן רחל ז"ל
אברהם בן טאוס ז"ל
רינה בת חנה ע"ה
סעדה בת זוהרה ע"ה
שמואל בן דוד ומרים ז"ל
שלמה בן דוד ומרים ז"ל
שמעון בן מיליה ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

העלון מוקדש לע"ז

ר' בנימין בן משה ז"ל
סרח שרה בת רחמה ע"ה
צביה בת סרח ע"ה
רחל בת סאלחה ע"ה
נאו' מזל בת תאג'ה ע"ה
אהרן בן יחיא מעברי ז"ל
מאור בן צביה ז"ל
אבלין בת איבון ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

מחברת האתר: אודי'ן סלית, אסל'ת יוסף 3/10. טל' 08-944220 © כל הזכויות ורשאות רפ"ה: rinuna@shtaygen.co.il

קורא נכבד! עלון זה יו"ל כחלק מפעילויות מוסדות "דרכי תורה" רחובות. בנוסף לכך קיימים: כוללים לאברכים מצויינים. בימ"ד להוראה לרבנות. כולל ערב. כולל בין הזמנים. כולל יום שישי. קרן "פוחת את ידך" – סיוע למשפחות נצרכות. וכן הנצחה לע"ג הנפטרים. אם ברצונך להיות שותף למפעל אדיר של תורה וחסד במשך כל ימות השנה, צור קשר עם הנחלת המוסדות, והבא ברכה אל ביתך!

כתובת המשרד: רח' מרגולין 12 רחובות. טל' 08-9452903. פקס: 153-89452903. דוא"ל: salami1@bezeqint.net
כמו כן ניתן לתרום לפעילות המוסדות ולהקדשות והנצחות בעלון ע"י הפקדה בבנק הדואר ח-8795528 ע"ש "דרכי תורה"